

КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ ДЕРЖАВ У ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ

Вишневська О.М.,

доктор економічних наук, професор,
декан обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Христенко Т.О.,

здобувач другого рівня освіти,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Авторами визначено сутність й особливості глобальної конкурентоспроможності держав світу, обумовлено основні пріоритети підвищення. Виявлено, що на глобальному ринку найвищі конкурентні переваги мають держави, які адаптувалися до проявів політичної, економічної й соціальної глобалізації, створили умови щодо подальшого розвитку з огляду на потенційні можливості й загрози. Представлено пріоритети управління глобальною конкурентоспроможністю держави. Управління конкурентоспроможністю держави розглядається як забезпечення передумов щодо успішного її функціонування у конкурентному середовищі, формування конкурентних переваг, які забезпечать її розвиток у майбутньому.

Ключові слова: глобалізація, соціальні процеси, розвиток, адаптація, конкурентні позиції, конкурентні переваги, можливості, національні інтереси, національна безпека.

З огляду на посилення глобалізаційного впливу на подальший розвиток держав світу зростає вагомість дослідження глобалізації, її проявів й сприйняття суспільством. Реакцією на глобальні процеси є глокалізація, яка являє собою процес адаптації, швидкості й ефективності адаптації до глобальних змін. Процес адаптації є вимогою часу й пов'язаний із необхідністю зростання позицій конкурентоспроможності держав світу у глобальному просторі. Пріоритетні напрями управління глобальною конкурентоспроможністю держави повинні ґрунтуватися на сукупності політичних, соціально-економічних рішень, які будуть спонукати до формування передумов стійкого розвитку галузей національної економіки, соціально-культурного розвитку суспільства, гарантування безпекового простору. Виваженість управлінських рішень забезпечить можливості держави виконувати свої зобов'язання, гарантувати

високі іміджеві позиції, що підтверджує досвід більшості держав Європейського Союзу. При цьому набір аналітичних інструментів дозволяє проводити прогнозування й визначати можливості розвитку у мінливих умовах глобалізаційного середовища.

Дослідженню сутності, складових і особливостей глобалізації, у тому числі її проявів, присвячено праці вітчизняних і зарубіжних вчених, з-поміж яких: Білорус О.Г., Власов В.І., Гальчинський А.С., Герст П., Долгов С.І., Замятін Д.Н., Зеленов Л.О., Кочетов Е.Г., Моїсєєв М.М., Норт Д.С., Соколов В.В., Томпсон Г., Робертсон Р., Яковець Ю.В. Оцінка глобалізаційних процесів, проявів соціальної глобалізації, адаптації суспільства й особистості до глобалізаційних процесів в освіті, науці, культурі, спорті дозволяє визначити потенційні можливості стійкості суспільства до змін й внести коригування до пріоритетних підходів щодо формування нових знань у забезпеченні подальшого розвитку суспільства.

На глобальному ринку найвищі конкурентні переваги мають держави, які адаптувалися до проявів політичної, економічної й соціальної глобалізації, створили умови до подальшого розвитку з огляду на потенційні можливості й загрози. Саме конкурентні переваги є проявом переваг над конкурентами в різних суспільних сферах. У глобальному середовищі підтримання й досягнення конкурентних переваг є основою метою розвитку економік держав світу. Конкурентні переваги держави у глобалізаційному середовищі можуть бути забезпечені вдосконаленням управління на різних рівнях ієрархії й базуватися на відповідних пріоритетах. У узагальненому вигляді модель управління глобальною конкурентоспроможністю має складну ієрархічну систему.

З огляду на зазначене вище існує потреба у організаційній перебудові бізнесу, що передбачає зміну базових засад діяльності й сприятиме зростанню їх конкурентоспроможності, конкурентних позицій держави у глобальному середовищі.

Моделі розвитку мають різні передумови. Американський варіант вбачає ключові чинники зростання конкурентоспроможності в управлінні маркетингом, яке охоплює різноманітну організаційну діяльність, спрямовану на вивчення

потреб споживачів та їх психологи, а також прогнозування поведінки конкурентів, розробку та просування нових конкурентоспроможних товарів і послуг, управління системою комерційних відносин з постачальниками і посередниками, взаємодію з клієнтами і задоволення їх потреб і запитів на вищому, ніж конкуренти, рівні [2].

Глобальні виклики, які практично формують низку можливостей й загроз для держав світу або окремих регіонів світу, проходять етапи адаптації, які мають різний період реалізації й результативності (рисунок).

Рисунок — Пріоритети управління глобальною конкурентоспроможністю держави

Джерело: узагальнено авторами на основі результатів дослідження

Використання альтернативних моделей посилення конкурентних позицій бізнесу і корпоративного контролю свідчить, що існуючий досвід не є результативним для усіх держав світу через вплив вхідних умов. Переваги кожної моделі розвитку й можливості її практичного застосування мають залежність від стадії розвитку держави, ефективності інститутів та їх взаємодії. Планування напрямів державного управління у сфері глобальної конкурентоспроможності повинно враховувати внутрішні особливості, готовність до адаптації, реалізації рішень з максимальною швидкістю й результативністю, готовність до реалізації моделі розвитку (комбінації моделей розвитку).

Наявність подібних передумов є ефективним способом забезпечення розвитку, підвищення конкурентних позицій держави у глобальному середовищі. Вирішальним у запровадженні, формуванні та забезпеченні зростання конкурентних позицій держави є розширення зовнішніх ринків, створення умов до ведення бізнесу, що підтверджує досвід держав, які є лідерами на глобальному ринку (Сінгапур, Гонконг). Пріоритетним є усунення внутрішніх перешкод щодо виходу на ринок, полегшення умов до створення нового бізнесу, який буде технологічно готовий до запровадження інновацій. Важливим та дієвим є внутрішній контроль за конкуренцією з метою дотримання правил, недопущення змов, шахрайських дій, у тому числі через процес інвестування. Кожна держава світу у глобальному середовищі має низку можливостей й загроз. Підвищення конкурентних позицій держави у глобальному середовищі залежить від створених внутрішніх передумов до швидкої й результативної адаптації з метою отримання переваг порівняно із іншими гравцями глобального ринку. Переважаючий вплив на цей процес здійснює систематизована державна політика, орієнтована на розвиток й забезпечення безпекового середовища, підвищення іміджевих позицій у світі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Грінченко О.В. Глобалізація та її вплив на розвиток виробничих систем / О. В. Грінченко // Вісник Маріупольського Державного Університету. – 2014., Випуск 4. – С. 113-118

2. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.
3. Портер М. Конкурентноепреимущество: какдостичьвысокогорезультата и обеспечить его устойчивость / Майкл Портер; Пер. с англ. – М.: АльпинаБизнес, 2008. – 715 с.
4. Баумоль Б. Секретыэкономическихпоказателей. Скрытые ключи к будущимэкономическимтенденциям и инвестиционнымвозможностям / Thesecretsofeconomicindicators. - Днепропетровск: Баланс бізнес букс, 2007. – 352с.
5. Всесвітній економічний форум [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://gtmarket.ru/ratings/global-competitiveness-index/info>.
6. Економічний дискусійний клуб [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analytika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti>.
7. Глобалістика : історія, теорія : монографія [Текст] у 2-х томах / В.І. Власов, ННЦ "ІАЕ", ДНСГБ НААН.— Вінниця : ТОВ "Нілан - ЛТД", 2012. — 570 с.
8. Современнаяглобализация : состояний и перспективы / Л.А. Зеленов, А.А. Владимиров, Е.И. Степанов. —М., 2010.—314 с.
9. Соколенко С.И. Стратегії економічного росту та формування нових виробничих систем в епоху глобалізації / С.И. Соколенко // Економічний часопис-XXI. 2003. №5. – С. 11-17.
10. Индекс глобалізації країн світу по версії КОФ / Швейцарський економічний інститут (KOF SwissEconomic Institute). / [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL. <http://globalization.kof.ethz.ch>.
11. Міжнародний Валютний Фонд (МВФ) [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://sites.google.com/site/economorganizations/ekonomichni-organizacii-globalnogo-masstabu/mvf-miznarodnij-valutnij-fond>.
12. Міжнародний Банк реконструкції та розвитку (МБРР) [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://sites.google.com/site/economorganizations/ekonomichni-organizacii-globalnogo-masstabu/mbr-r-miznarodnij-bank-rekonstrukcii-ta-rozvitku>.
13. Світовий Банк (СБ) [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.
14. Міжнародний Суд [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.un.org/ru/icj/>.
15. Світова Організація Торгівлі (СОТ) [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://sites.google.com/site/economorganizations/ekonomichni-organizacii-globalnogo-masstabu/sot-svitova-organizacia-torgivl>.
16. Wheelan С. Nakedeconomics. UndressingtheDismalScience / CharlesWheelan. — NewYork, London : W.W. Norton\$Company, 2010.— 384 p.

Annotation: The authors define the nature and features of global competitiveness of the countries of the World, determine the main priorities for enhancement. It is revealed that in the global market, the most competitive advantages are the states, which have adapted to the manifestations of political, economic and social globalization, have created conditions for further development in view

of potential opportunities and threats. The priorities of managing the country's global competitiveness are presented. State competitiveness management is regarded as providing the preconditions for its successful functioning in a competitive environment, forming competitive advantages that will ensure its development in the future.

Key words: *globalization, social processes, development, adaptation, competitive positions, competitive advantages, opportunities, national interests, national security.*